

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W POZNANIU**

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań
Tel. (0-61) 852-15-17, 852-77-50, Fax (0-61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 31 lipca 2013r.

RPZ- 61/25/12/AC

DECYZJA nr RPZ 15/2013

Stosownie do art. 33 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50 poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu wobec Wiesława Mozgawy prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą REMEDIUM w Śremie

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów;

I. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** określoną w **art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1** ww. ustawy, stosowanie przez Wiesława Mozgawę prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą REMEDIUM w Śremie we wzorcu umowy kupna-sprzedaży postanowień, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, o treści:

- a) *„Kupujący zobowiązuje się niezwłocznie zawiadomić firmę Remedium o zmianie nazwiska, adresu, miejsca zamieszkania oraz pracy pod rygorem odpowiedzialności za powstałą szkodę. Pisma nie odebrane z powodu zmiany adresu bez powiadomienia firmy Remedium będą zostawione w aktach firmy Remedium ze skutkiem doręczenia”*
- b) *„Sądem właściwym do rozstrzygania ewentualnych sporów wynikających z realizacji niniejszej umowy jest zgodnie z art. 34 k.p.c., w art. 454 k.c. sąd miejsca wykonania umowy, w przypadku świadczenia na rachunek bankowy sprzedającego będzie sąd właściwy dla miasta Śrem bowiem rachunek bankowy, na który zgodnie z umową Kupujący zobowiązany jest uiścić kwotę znajduje się w Banku BRE S.A. (...)”*

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 23.04.2013r.

II. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** określoną w **art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2** ww. ustawy, naruszanie przez Wiesława Mozgawę prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą REMEDIUM w Śremie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez zamieszczanie w umowach zawieranych z konsumentami niepełnych danych o firmie tj. niewskazywaniu imienia i nazwiska Wiesława Mozgawy jako osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, co narusza art. 21 pkt 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.) w zw. z art. 43⁴ Kodeksu cywilnego

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 23.04.2013r.

III. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** określoną w **art. 24 ust. 1 i 2** ww. ustawy, niewyodrębnianie i zamieszczanie przez Wiesława Mozgawę prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą REMEDIUM w Śremie wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa w treści warunków sprzedaży, co w konsekwencji prowadzi do naruszenia obowiązku wręczenia konsumentom wzoru ww. oświadczenia, określonego w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. z 2000r., nr 22, poz. 271 ze zm.)

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 23.04.2013r.

IV. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **nakłada się na Wiesława Mozgawę** prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą REMEDIUM w Śremie:

1. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt I sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną** w wysokości 1.888 zł (słownie: tysiąc osiemset osiemdziesiąt osiem zł), płatną do budżetu państwa;
2. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt II sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną** w wysokości 3.147 zł (słownie: trzy tysiące sto czterdzieści siedem zł), płatną do budżetu państwa;
3. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt III sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną** w wysokości 9.441 zł (słownie: dziewięć tysięcy czterysta czterdzieści jeden zł), płatną do budżetu państwa.

UZASADNIENIE

Do Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu wpłynęło pismo Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Warszawie dotyczące działań Wiesława Mozgawy, prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Remedium” w Śremie (dalej: Przedsiębiorca lub Remedium). W związku z powyższym, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – (dalej: Prezes Urzędu) wszczął postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy działania ww. Przedsiębiorcy naruszają przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w sposób uzasadniający wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu wyjaśniającym dała podstawę do wszczęcia przeciwko Przedsiębiorcy postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów określonych w:

1. **art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1** ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na stosowaniu we wzorcu umowy kupna-sprzedaży postanowień, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, o treści:
 - a) *„Kupujący zobowiązuje się niezwłocznie zawiadomić firmę Remedium o zmianie nazwiska, adresu, miejsca zamieszkania oraz pracy pod rygorem odpowiedzialności za powstałą szkodę. Pismo nie*

odebrane z powodu zmiany adresu bez powiadomienia firmy Remedium będą zostawione w aktach firmy Remedium ze skutkiem doręczenia”

- b) *„Sądem właściwym do rozstrzygania ewentualnych sporów wynikających z realizacji niniejszej umowy jest zgodnie z art. 34 k.p.c., w art. 454 k.c. sąd miejsca wykonania umowy, w przypadku świadczenia na rachunek bankowy sprzedającego będzie sąd właściwy dla miasta Śrem bowiem rachunek bankowy, na który zgodnie z umową Kupujący zobowiązany jest uiścić kwotę znajduje się w Banku BRE S.A. (...)”*

2. **art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2** ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez zamieszczanie w umowach zawieranych z konsumentami niepełnych danych o firmie tj. niewskazywaniu imienia i nazwiska Wiesława Mozgawy jako osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, co mogło naruszać art. 21 pkt 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.) w zw. z art. 43⁴ Kodeksu cywilnego.
3. **art. 24 ust. 1 i 2** ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na niewyodrębnianiu i zamieszczaniu wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa w treści warunków sprzedaży, co w konsekwencji prowadzi do naruszenia obowiązku wręczenia konsumentom wzoru ww. oświadczenia, określonego w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. z 2000r., nr 22, poz. 271 ze zm.).

Przedsiębiorca zawiadomiony o wszczęciu postępowania, pismem z dnia 30.01.2013r. przesłał nowy wzorec umowy z pismem przewodnim o treści: „Przesyłam wymagane dokumenty w sprawie RPZ-61/25/12/AC”. Przedsiębiorcę pouczono o treści art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (pouczenie o wszystkich rodzajach decyzji możliwych do wydania w sprawie znajdowało się w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów). W odpowiedzi na powyższe, pismem z dnia 1.03.2013r. Przedsiębiorca przesłał projekt wzorca umowy, w którym znalazły się pełne dane firmy, usunięto postanowienie opisane powyżej w punkcie 1a), natomiast klauzula wskazana w punkcie 1b) została zastąpiona postanowieniem o treści: *„Ewentualne spory wynikające z realizacji niniejszej umowy rozstrzyga sąd powszechny według właściwości ogólnej”*. Wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy został wyodrębniony graficznie, poprzedzony tytułem („Wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy”) i umieszczony w końcowej części wzorca umowy. Przedsiębiorca zobowiązał się wprowadzić nowy wzorec do obrotu z dniem 1.05.2013r.

W dniu 29.05.2013r. Przedsiębiorca telefonicznie poinformował, że wprowadził do obrotu konsumenckiego przedłożony Prezesowi Urzędu wzorec umowy. Pouczony o treści art. 27 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przesłał umowy zawarte z konsumentami w dniach: 23.04.2013r., 7.05.2013r., 13.05.2013r. oraz 16.05.2013r. Jednocześnie Przedsiębiorca poinformował, że nieprawidłowości w umowie zostały skorygowane i „od kilku miesięcy wprowadzone w życie”. Oświadczył również, że „w większości jego umowy realizowane są przy współpracy z innymi firmami, w związku z czym nie ma możliwości sprawowania pełnej kontroli nad ich działaniami” oraz załączył wzór umowy o współpracę.

Przesłane umowy odbiegają nieznacznie w swej treści i formie od wzorca umowy przesłanego wraz z pismem z dnia 30.01.2013r. Po pierwsze wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy, jakkolwiek jest wyodrębniony graficznie, to jest napisany nieco mniejszą czcionką. Po wtóre w przesłanych umowach pojawił się wymóg dostarczenia przez konsumenta towaru w stanie nienaruszonym w przypadku odstąpienia od umowy (we wzorcu mowa była o „stanie niezmiennym”). Po trzecie wreszcie, wprowadzony został pkt 11 „warunków gwarancji”, którego w zaproponowanym wzorcu nie było, o treści: *„W przypadku wniesienia bezpodstawniej*

reklamacji kupujący ponosi koszty dostarczenia i odbioru od sprzedającego przedmiotu reklamacji”. W zakresie objętym pozostałymi zarzutami, przesłane umowy odpowiadały ww. wzorcowi umownemu.

Prezes Urzędu ustalił co następuje:

Wiesław Mozgawa prowadzi działalność gospodarczą pod nawą „Remedium” w oparciu o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Przedmiotem jego działalności jest przede wszystkim sprzedaż towarów poza lokalem przedsiębiorstwa. Przedmiotem sprzedaży jest rezonator biofotonowy.

W okresie od 1.06.2012r. do 1.03.2013r. Remedium zawarło ponad [usunięto] umów z konsumentami. W tym samym okresie [usunięto] konsumentów złożyło oświadczenia o odstąpieniu od zawartej umowy, z czego [usunięto] nie zostało uwzględnionych z uwagi na przekroczenie ustawowego terminu. W styczniu 2013r. Przedsiębiorca zorganizował [usunięto] pokazów swoich produktów, natomiast w lutym tego roku [usunięto]. Średnio miesięcznie Remedium zawiera zatem ponad [usunięto] umów z konsumentami i organizuje blisko [usunięto] pokazów swoich produktów.

Przedsiębiorca zawiera umowy sprzedaży w oparciu o wzorzec umowy o nazwie „umowa kupna – sprzedaży”, który zawiera oznaczenie Przedsiębiorcy, dane osobowe klienta, tabelę ze specyfikacją zakupionych towarów oraz informacje o cenie i sposobie jej uiszczenia, a na odwrocie warunki sprzedaży. Oznaczenie Przedsiębiorcy ograniczało się do następujących danych: „REMEDIUM, ul. Racławicka 7B, 63-100 Śrem, NIP 785-101-30-41, Tel. 061 28 14 800.” Pkt III ust. 1 wzorca umowy miał treść: *Kupujący zobowiązuje się niezwłocznie zawiadomić firmę Remedium o zmianie nazwiska, adresu, miejsca zamieszkania oraz pracy pod rygorem odpowiedzialności za powstałą szkodę. Pismo nie odebrane z powodu zmiany adresu bez powiadomienia firmy Remedium będą zostawione w aktach firmy Remedium ze skutkiem doręczenia*. Z kolei pkt III ust. 6 stanowił, że: *„Sądem właściwym do rozstrzygania ewentualnych sporów wynikających z realizacji niniejszej umowy jest zgodnie z art. 34 k.p.c., w art. 454 k.c. sąd miejsca wykonania umowy, w przypadku świadczenia na rachunek bankowy sprzedającego będzie sąd właściwy dla miasta Śrem bowiem rachunek bankowy, na który zgodnie z umową Kupujący zobowiązany jest uiszczać kwotę znajduje się w Banku BRE S.A. 13 1140 2004 0000 3602 2881 9246.”* W treści pkt III ust. 4 umowy zawarte było pouczenie o prawie do odstąpienia od umowy wraz z oświadczeniem konsumenta, że otrzymał jego wzór. Wzór tego oświadczenia znajdował się natomiast bezpośrednio poniżej wymienionego postanowienia i nie był w żaden sposób wyodrębniony graficznie, stanowiąc integralną część pkt III ust. 4 umowy.

W piśmie z dnia 17.05.2012r. Przedsiębiorca oświadczył, że wzorzec umowny w opisanym powyżej kształcie stosuje od około [usunięto].

W swojej działalności Przedsiębiorca współpracuje z podmiotami zewnętrznymi, które w jego imieniu i na jego rzecz (na podstawie umowy współpracy) zawierają umowy z konsumentami. Zgodnie z umową, podmioty te posługują się wyłącznie wzorcami umów stosowanymi przez Remedium, bez prawa dokonywania w nich jakichkolwiek zmian.

W 2012 roku Remedium osiągnęło przychód w wysokości [usunięto] zł.

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Ingerencja Prezesa Urzędu ma na celu ochronę interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie

interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy działania przedsiębiorcy godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku, zaburzając jego prawidłowe funkcjonowanie.

W ocenie Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny. Wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy byli lub mogli stać się klientami Przedsiębiorcy, tj. zawrzeć z nim umowę kupna-sprzedaży. Działania Remedium nie dotyczą więc interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, ale kręgu konsumentów- obecnych i przyszłych kontrahentów Przedsiębiorcy, których sytuacja jest identyczna. Naruszenie interesu publicznoprawnego przejawia się tym samym w naruszeniu zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie istnieje więc możliwość poddania zachowania Przedsiębiorcy dalszej ocenie pod kątem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Ocenę tę poprzedzić należy stwierdzeniem, że Wiesław Mozgawa jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jest bowiem osobą fizyczną prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. W konsekwencji, jego zachowania podlegają kontroli z punktu widzenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Art. 24 ust. 2 ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy, w szczególności: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (pkt 1), naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2) oraz nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Dla stwierdzenia ww. praktyk niezbędne jest, aby zachowanie przedsiębiorcy było **bezprawne i naruszało zbiorowy interes konsumentów**.

Jako bezprawne należy kwalifikować zachowania sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego lub dobrymi obyczajami, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (por. Komentarz do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji pod red. Janusza Szwai, Wyd. CH Beck, Warszawa 2000r., str. 117-118). Zbiorowe interesy konsumentów to prawa nieograniczonej liczby konsumentów.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 10 kwietnia 2008r. sygn. akt III SK 27/07 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że gramatyczna wykładnia pojęcia **zbiorowy interes konsumentów** prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowy interes konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka skierowana jest do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Zdaniem Sądu, wystarczające powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy uznał, że *praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład*

grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.

Interes konsumentów należy rozumieć jako interes prawny (a nie faktyczny), a więc uznany przez ustawodawcę jako zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. Pod tym pojęciem należy rozumieć *stricte* ekonomiczne interesy konsumentów (o wymiarze majątkowym) oraz prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom możliwość dokonywania transakcji przy całkowitym zrozumieniu, jaki jest ich rzeczywisty sens ekonomiczny i prawny na etapie przedkontraktowym i w czasie wykonywania umowy. Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Nie jest zatem konieczne ustalenie, że którykolwiek z konsumentów został rzeczywiście poszkodowany wskutek stosowanej przez przedsiębiorcę praktyki.

Odnosząc się do twierdzeń Przedsiębiorcy, że swoją działalność opiera na współpracy z podmiotami zewnętrznymi, których nie jest w stanie w pełni kontrolować, należy wskazać, że zgodnie z art. 474 Kodeksu cywilnego dłużnik odpowiedzialny jest jak za własne działanie lub zaniechanie, za działania i zaniechania osób, z których pomocą zobowiązanie wykonywa, jak również osób, którym wykonanie zobowiązania powierza. Ponadto, z treści umowy zawartej przez Remedium ze współpracownikami wynika, że są oni zobowiązani do stosowania wzorców umów wskazanych przez Przedsiębiorcę i nie mają żadnej swobody w kształtowaniu stosunku umownego z konsumentem. W związku z powyższym, argumenty Remedium w tym zakresie Prezes Urzędu uznał za niezasadne.

Pkt I sentencji decyzji

W prowadzonym postępowaniu Prezes Urzędu zarzucił Remedium stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcu umowy postanowień, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc.

Rozważając kwestię bezprawności ww. zachowania Przedsiębiorcy, zwrócić należy uwagę, iż Prezes Urzędu może stwierdzić stosowanie wyżej opisanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów także w odniesieniu do przedsiębiorcy, który nie był stroną postępowania sądowego zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 2 grudnia 2005r. sygn. akt VI ACa 760/05 podkreślił, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest posługiwanie się postanowieniem wpisanym do rejestru w oderwaniu od zagadnienia, czy wpis do rejestru powstał w związku ze stosowaniem wzorca umowy przez podmiot, co do którego bada się stosowanie praktyki. Naruszenie interesów konsumentów może nastąpić, jak wskazał Sąd, w wyniku działań podmiotów, które stosują klauzule abuzywne już wpisane do rejestru, przy czym wpis taki związany był z działaniami innych przedsiębiorców.

Przedstawione powyżej stanowisko potwierdza uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r. sygn. akt III SZP 3/2006, w której uznano, że *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a¹*. Odwołując się do argumentów o charakterze celowościowym oraz kierując się potrzebą zapewnienia skuteczności tego przepisu,

¹ w obowiązującej obecnie ustawie z dnia 16.02.2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów, praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów uregulowana została w art. 24.

Sąd Najwyższy podkreślił, że *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów obejmuje również przypadki wprowadzenia jedynie zmian kosmetycznych, polegających na przedstawieniu szyku wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru.*

Nie jest więc konieczna dokładna, literalna zbieżność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Niedozwolone będą również takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o jej wykładnię.

I a)

Prezes Urzędu zakwestionował postanowienie umowy kupna-sprzedaży o treści: *„Kupujący zobowiązuje się niezwłocznie zawiadomić firmę Remedium o zmianie nazwiska, adresu, miejsca zamieszkania oraz pracy pod rygorem odpowiedzialności za powstałą szkodę. Pisma nie odebrane z powodu zmiany adresu bez powiadomienia firmy Remedium będą zostawione w aktach firmy Remedium ze skutkiem doręczenia”*

W ocenie Prezesa Urzędu, jest ono zbieżne przedmiotowo z postanowieniami wpisanymi do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod pozycją 1207 oraz 1482. Wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2007 r. (syg. akt Sygn. akt XVII AmC 43/06) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK) uznał za niedozwolone postanowienie umowne klauzulę o następującej treści: *„W przypadku zmiany adresu, każda ze stron zobowiązana jest niezwłocznie pisemnie powiadomić o tym drugą stronę. W przypadku nie powiadomienia o zmianie adresu, korespondencja kierowana na ostatni znany adres będzie uznawana za skutecznie doręczoną”*. Klauzula ta została wpisana do rejestru z dniem 11 lipca 2007r. Podobnie, wyrokiem z dnia 20 maja 2008r. (Sygn. akt XVII AmC 107/07) SOKiK uznał, iż niedozwolonym postanowieniem umownym jest postanowienie o treści: *„Oświadczenia i zawiadomienia Activ Investment przesyłane Kupującemu na podany adres do korespondencji uważa się za skutecznie doręczone. Kupujący zobowiązany jest w trakcie trwania niniejszej Umowy do natychmiastowego zawiadomienia Activ Investment o każdej zmianie adresu swego miejsca zamieszkania, pod rygorem uznania za skutecznie doręczone oświadczeń i zawiadomień Activ Investment przesyłanych Kupującemu na adres wskazany w niniejszej umowie”*. Klauzula ta została wpisana do rejestru w dniu 22 lipca 2008r. pod pozycją 1482.

Stosownie do art. 61 Kodeksu cywilnego, oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. W ocenie Prezesa Urzędu, ww. postanowienie pozwala Przedsiębiorcy na dokonanie wiążącej interpretacji umowy w zakresie uznania, że doszło do skutecznego doręczenia skierowanych do konsumenta oświadczeń Przedsiębiorcy, w przypadku zmiany adresu konsumenta wskazanego w umowie. W sytuacji opisanej w zakwestionowanym postanowieniu, konsument może zostać pozbawiony możliwości rzeczywistego zapoznania się z oświadczeniem woli Przedsiębiorcy, a jednocześnie narażony będzie na jego skutki.

Kwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienie mieści się w hipotezach przywołanych powyżej klauzul abuzywnych albowiem wywołuje takie same skutki prawne.

I b)

Wątpliwości Prezesa Urzędu wzbudziło również postanowienie o treści: *„Sądem właściwym do rozstrzygania ewentualnych sporów wynikających z realizacji niniejszej umowy jest zgodnie z art. 34 k.p.c., w art. 454 k.c. sąd miejsca wykonania umowy, w przypadku świadczenia na rachunek bankowy sprzedającego będzie sąd właściwy dla miasta Śrem bowiem rachunek bankowy, na który zgodnie z umową Kupujący zobowiązany jest uiścić kwotę znajduje się w Banku BRE S.A. (...)”*

Klauzule, które wskazywały jako właściwy sąd w konkretnym mieście bądź wyznaczony według jednego kryterium, w sposób węższy niż wynikający z Kodeksu postępowania cywilnego, ograniczający możliwość wyboru sądu innego niż wymieniony w umowie, były wielokrotnie uznawane za niedozwolone przez SOKiK i wpisywane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Między innymi wyrokiem z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie o sygn. akt XVII Amc 31/02 za niedozwolone postanowienie umowne uznano klauzulę o treści: *"Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie"* (poz. 41 rejestru niedozwolonych postanowień umownych). Ponadto w wyroku z dnia 30 czerwca 2009r. (sygn. akt XVII Amc 359/09), SOKiK uznał za niedozwolone postanowienie w brzmieniu: *"Wszystkie spory będą rozstrzygane polubownie, w przypadku niemożności rozstrzygnięcia sporu polubownie, będzie on rozstrzygany przez sąd właściwy dla siedziby Sklepu"*. Postanowienie to zostało następnie wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1664. Z kolei wyrokiem z dnia 30 maja 2012r (XVII Amc 5499/11), SOKiK uznał za niedozwolone postanowienie o następującej treści: *"Sądem właściwym do rozstrzygania ewentualnych sporów wynikających z realizacji niniejszej umowy jest zgodnie z art. 34 kpc w zw. z art. 454 kc Sąd miejsca wykonania umowy. W przypadku świadczenia na rachunek bankowy sprzedającego będzie to Sąd właściwy dla miasta Opalenica, bowiem rachunek bankowy, na który zgodnie z umową Kupujący zobowiązany jest uiścić kwotę znajduje się w BZ WBK SA o/Opalenica"* (poz. 4489 rejestru).

Zgodnie z art. 27 k.p.c., powództwo wytacza się przed sąd I instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania. Z kolei zgodnie z art. 34 k.p.c., powództwo o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, jako też o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy wytoczyć można przed sąd miejsca jej wykonania.

Kwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienie oraz przywołane powyżej niedozwolone postanowienia umowne narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który w świetle przepisów Kodeksu postępowania cywilnego nie jest wyłącznie właściwy miejscowo do rozpoznania ewentualnego sporu, a tym samym stanowią niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385³ pkt 23 Kodeksu cywilnego. Za niezgodne z ww. przepisem uznaje się postanowienia, które nie tylko wyłączają właściwość sądu wyznaczonego według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w ogóle, ale też te, które ograniczają zakres możliwości przewidzianych w tej ustawie, w wyniku czego sytuacja konsumentów ulega pogorszeniu. Kwestionowane postanowienie wyłącza możliwość zastosowania przemiennej właściwości miejscowej sądu, gdyż pozbawia konsumentów prawa do rozpoznania ewentualnego sporu przez sąd właściwy według miejsca wykonania świadczenia niepieniężnego, które jest tożsame z miejscem zamieszkania klienta.

Interpretacja zakwestionowanego postanowienia prowadzi do wniosku, że mieści się ono w hipotezach ww. klauzul niedozwolonych.

Wobec powyższego Prezes Urzędu uznał, iż określona w pkt I sentencji decyzji praktyka Przedsiębiorcy jest bezprawna. W niniejszej sprawie skutkami działań Przedsiębiorcy dotknięty mógł być nieoznaczony z góry krąg konsumentów, którego nie da się zidentyfikować- wszyscy dotychczasowi i potencjalni jego kontrahenci. Z faktu posługiwania się przez Remedium w obrocie z konsumentami wzorcem umowy wynika powtarzalność jej zachowania wobec takich osób. Potencjalnie wszyscy konsumenci mogą skorzystać z oferty Przedsiębiorcy i zawrzeć z nim umowę kupna - sprzedaży na ustalonych z góry warunkach. Nie ma zatem wątpliwości, że działania Przedsiębiorcy naruszały zbiorowe interesy konsumentów.

W toku postępowania Przedsiębiorca wykazał, że zaniechał stosowania zakwestionowanych postanowień umownych. W przedłożonych umowach nie występowała klauzula opisana powyżej w pkt I a) sentencji decyzji, natomiast tzw. klauzula sądowa została zastąpiona postanowieniem o treści: *"Ewentualne spory wynikające z realizacji niniejszej umowy rozstrzyga sąd powszechny według właściwości ogólnej"*. Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i

konsumentów, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu wydaje decyzję stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Z uwagi na fakt, że najstarsza przedłożona przez Przedsiębiorcę umowa zawarta w oparciu o zmodyfikowany wzorzec pochodziła z 23.04.2013r., Prezes Urzędu uznał, że w tym dniu nastąpiło zaniechanie stosowania praktyki.

W związku z powyższym, orzeczono jak w pkt I sentencji decyzji.

Pkt II sentencji decyzji

Remedium zarzucono również stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez zamieszczanie w umowach zawieranych z konsumentami niepełnych danych o firmie tj. niewskazywaniu imienia i nazwiska Przedsiębiorcy jako osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą.

Obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, o którym mowa w ww. przepisie stanowi jedną z generalnych zasad w relacjach przedsiębiorców z konsumentami. Pozbawienie konsumentów dostępu do informacji w sposób istotny ogranicza możliwość podejmowania przez nich świadomych decyzji rynkowych, w tym dokonania wyboru w kwestii związania się bądź nie określoną umową z konkretnym przedsiębiorcą. Należy przy tym zauważyć, że obowiązek ten znajduje podstawy w przepisach różnych aktów prawnych. Art. 21 pkt 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej nakłada na przedsiębiorcę, który oferuje towary lub usługi w sprzedaży bezpośredniej lub sprzedaży na odległość, za pośrednictwem środków masowego przekazu, sieci teleinformatycznych lub druków bezadresowych, obowiązek podania w ofercie danych o firmie. Przepisy tej ustawy nie definiują pojęcia sprzedaży bezpośredniej oraz oferty. Przyjmuje się jednak, że chodzi tu o taki sposób sprzedaży, w którym nie dochodzi do zetknięcia się stron w siedzibie przedsiębiorcy, a więc sprzedaż obwoźna dokonywana za pośrednictwem agenta czy też komiwojażera (tak np. Konrad Kohutek. Komentarz do art. 21 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. LEX/el. 2005). W doktrynie podkreśla się także, że swoim zakresem art. 21 obejmuje zarówno ofertę w rozumieniu art. 66 i nast. Kodeksu cywilnego, jak i tzw. ofertę handlową. Z określonych w ww. przepisie sposobów komunikowania się sprzedawcy lub usługodawcy wynika przy tym, że chodzi tu o ofertę skierowaną do oznaczonej osoby, jak i nieoznaczonej z góry grupy osób - *ad personam incertam* (tak np. Krzysztof Trzcinski. Komentarz do art. 21 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. ABC 2007r.). Art. 43⁴ Kodeksu cywilnego z kolei stanowi, że firmą osoby fizycznej jest jej imię i nazwisko. Nie wyklucza to włączenia do firmy pseudonimu lub określeń wskazujących na przedmiot działalności, miejsce jej prowadzenia oraz innych określeń dowolnie obranych.

Zdaniem Prezesa Urzędu, w zakresie oznaczenia swojej firmy w relacjach z konsumentami Przedsiębiorca naruszył powołane powyżej przepisy. Nie może budzić wątpliwości, że w świetle art. 21 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, Przedsiębiorca prowadzi sprzedaż bezpośrednią. Zawiera bowiem umowy z konsumentami poza lokalem przedsiębiorstwa, na pokazach, poprzez działających w jego imieniu przedstawicieli. W umowach tych powinien zatem zamieszczać dane swojej firmy. Z uwagi na fakt, że Przedsiębiorca jest osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, oznaczenie jego firmy powinno zawierać (zgodnie z art. 43⁴ Kodeksu cywilnego) jego imię i nazwisko. Przedsiębiorca ograniczył się do określenia: „Remedium”. Brak było natomiast wskazania imienia i nazwiska osoby fizycznej, która prowadzi pod tą nazwą działalność gospodarczą.

W opinii Prezesa Urzędu, dokonane ustalenia wskazują na bezprawność zachowania Przedsiębiorcy w zakresie nieprawidłowego oznaczania firmy pod jaką występował w obrocie

konsumenckim. Działania Przedsiębiorcy mogły godzić w zbiorowe interesy konsumentów - nie tylko tych osób, z którymi Przedsiębiorca zawarł już umowy, ale także wszystkich jego potencjalnych klientów. Osoby te mogły zostać dotknięte niekorzystnymi skutkami działań Remedium, związanymi np. z utrudnionym dochodzeniem roszczeń. Niewątpliwie konsument ma prawo wiedzieć z kim faktycznie zawiera umowę, w tym również - w jakiej formie prawnej działa jego kontrahent. Forma prowadzenia działalności ma istotne znaczenie dla konsumenta chociażby ze względu na konieczność ustalenia właściwego podmiotu, do którego skierowane winny być roszczenia czy też z uwagi na odmienny sposób ukształtowania odpowiedzialności za zobowiązania (np.: spółki prawa handlowego i osoby fizycznej). W ocenie Prezesa Urzędu, konsument ma także prawo sprawdzić wiarygodność i rzetelność swojego kontrahenta jeszcze przed zawarciem umowy zwłaszcza, jeżeli umowa zawierana jest poza lokalem przedsiębiorstwa. W takiej sytuacji konsument niejednokrotnie podejmuje decyzje pod wpływem chwili, bez większego zastanowienia. Powoduje to, że podanie pełnej firmy przedsiębiorcy może mieć w takim przypadku zasadnicze znaczenie z punktu widzenia ochrony interesów konsumenta. Zdaniem Prezesa Urzędu, brak imienia i nazwiska osoby fizycznej, która prowadzi działalność gospodarczą pod określoną nazwą utrudnia konsumentowi możliwość łatwego zidentyfikowania przedsiębiorcy i powiązania nazwy jego przedsiębiorstwa z konkretną osobą fizyczną, tj. w niniejszym przypadku – Wiesławem Mozgawą jako osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą pod podaną nazwą.

Konkludując, Prezes Urzędu uznał, że wyżej opisane działania Przedsiębiorcy należy uznać za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W przesłanych umowach, zawartych przez Remedium z konsumentami w kwietniu i maju 2013r. znalazło się już prawidłowe oznaczenie firmy Przedsiębiorcy. W związku z powyższym, podstawą rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu w tej kwestii stał się art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Datę zaniechania ustalono w sposób analogiczny jak w przypadku praktyki opisanej powyżej w pkt I.

Pkt III sentencji decyzji

Prezes Urzędu zarzucił Przedsiębiorcy stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na niewyodrębnianiu i zamieszczaniu wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa w treści warunków sprzedaży, co w konsekwencji prowadzi do naruszenia obowiązku wręczenia konsumentom wzoru ww. oświadczenia.

W niniejszym przypadku bezprawność działań Remedium wynika z naruszenia art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, zgodnie z którym przedsiębiorca ma obowiązek przed zawarciem umowy poinformować konsumenta na piśmie o prawie odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia i wręczyć mu wzór oświadczenia o odstąpieniu z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska (nazwy) oraz adresem zamieszkania (siedziby).

Należy wskazać, że w treści pkt III ust. 4 umowy zawarte było pouczenie o prawie do odstąpienia od umowy wraz z oświadczeniem konsumenta, że otrzymał jego wzór. Wzór tego oświadczenia znajdował się natomiast bezpośrednio poniżej wymienionego postanowienia i nie był w żaden sposób wyodrębniony graficznie, stanowiąc integralną część pkt III ust. 4 umowy. Taka praktyka, w ocenie Prezesa Urzędu, nie wypełnia ustawowego obowiązku wręczenia konsumentowi wzoru takiego oświadczenia, a tym samym zamieszczenie ww. wzoru w ogólnych warunkach sprzedaży narusza art. 3 ust. 1 ww. ustawy.

Zgodne z literalną wykładnią ww. przepisu, przedsiębiorca ma obowiązek „wręczenia” konsumentowi przed zawarciem umowy sprzedaży poza lokalem przedsiębiorstwa wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Przytoczony przepis *expressis verbis* obliguje zatem przedsiębiorcę do wręczenia (doręczenia, złożenia w ręce) konsumentowi stosownego wzoru oświadczenia jako odrębnego od warunków sprzedaży (w formie umowy lub wzorca umowy) dokumentu. Dokonując interpretacji przepisu należy uwzględnić zarówno znaczenie pojedynczych wyrazów, jak i złożonych struktur całego zapisu. Użycie zwrotu „wręczenie wzoru oświadczenia” jasno wskazuje, iż taki wzór musi istnieć oraz przybrać odpowiednią formę, a następnie musi zostać przekazany i doręczony konsumentowi. Poza tym, posłużenie się przez ustawodawcę koniunkcją „i” podkreśla, iż na przedsiębiorcy ciążyą dwa odrębne obowiązki: poinformowania o prawie odstąpienia od umowy oraz wręczenia stosownego wzoru i tylko łączne ich spełnienie może skutkować wywiązaniem się z ciążących na przedsiębiorcy ustawowych obowiązków. Gdyby bowiem przyjąć, że ww. oświadczenie mogłoby być zamieszczone wśród pozostałych regulacji prawnych dotyczących warunków sprzedaży, obligowanie przedsiębiorcy do dopełnienia dodatkowego obowiązku informacyjnego poprzez wręczenie konsumentowi wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy byłoby bezcelowe. Nie można także przyjąć, iż konsument ma obowiązek poszukiwać wzoru tego oświadczenia w treści ogólnych postanowień dotyczących warunków sprzedaży, stanowiących przecież zbiór wszystkich regulacji dotyczących zawieranej transakcji, a przez to obszernych i ujednoliconych graficznie.

Celem nakazania przedsiębiorcom zawierającym umowy poza lokalem przedsiębiorstwa wręczenia oświadczenia o odstąpieniu od takiego typu umów było ułatwienie konsumentom skorzystania z prawa odstąpienia od umowy. To, że ustawodawca nakłada na przedsiębiorcę zwiększony obowiązek informacyjny ma wyrównać zakres informacji, jakimi dysponuje profesjonalista i konsument, który powinien zostać poinformowany o przysługującym mu uprawnieniu do odstąpienia od umowy i nie mieć problemów z jasnym sformulowaniem swojej decyzji. Obowiązek wręczenia takiego dokumentu powoduje, iż konsument nie musi zastanawiać się ani nad treścią, czy formą takiego oświadczenia, ani nad przysługującym mu prawem odstąpienia od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa.

W ocenie Prezesa Urzędu minimalne wymogi wręczenia konsumentowi wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy spełnia formularz umowy sprzedaży, w którym wzorec taki zamieszcza się poniżej ogólnych warunków sprzedaży sygnowanych przez konsumenta. Takie graficzne wyodrębnienie tego oświadczenia, którego odebranie jest częstokroć w praktyce dodatkowo poświadczane przez konsumenta własnoręcznym podpisem, niweluje wrażenie ukrywania przed konsumentem informacji dotyczących tego uprawnienia.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, iż Przedsiębiorca, poprzez inkorporowanie wzorca oświadczenia do treści ogólnych warunków sprzedaży, nie dopełnił ustawowego obowiązku, a stosowane przez Przedsiębiorcę „oświadczenie” stanowiło jedynie pisemną informację o prawie odstąpienia od umowy oraz sposobie złożenia stosowanego oświadczenia. Praktyka Przedsiębiorcy naruszała zatem art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, który wprost stanowi, że w przypadku umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa konsumentowi ma zostać wręczony wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu uznał, iż opisana praktyka jest bezprawna, a skutkami jej stosowania byli objęci wszyscy aktualni oraz potencjalni klienci Przedsiębiorcy.

W zmodyfikowanym przez Przedsiębiorcę wzorcu umowy, wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy został umieszczony u dołu strony, poniżej warunków sprzedaży i poprzedzony został tytułem „Wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy”. Konsument chcący skorzystać z prawa do odstąpienia od umowy może skorzystać z wyżej opisanego wzoru odcinając go i wypełniając stosowne pola.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu uznał, że Przedsiębiorca zaniechał stosowania bezprawnej praktyki i na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów orzekł jak w punkcie III sentencji decyzji. Datę zaniechania ustalono analogicznie jak w przypadku wyżej opisanych praktyk.

Pismem z dnia 1.03.2013r. Przedsiębiorca przesłał projekt nowego wzorca umowy wraz z wyjaśnieniem jakie zmiany zostały w nim wprowadzone oraz zobowiązał się wprowadzić go w życie z dniem 1.05.2013r. Pismo to można zatem traktować jako wniosek o wydanie decyzji na podstawie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Złożenie przez przedsiębiorcę propozycji zobowiązań nie przesądza o zastosowaniu art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów albowiem decyzja w tym zakresie należy do kategorii decyzji uznaniowych. Wiąże się to przede wszystkim z koniecznością rozważenia przez Prezesa Urzędu kwestii, jakie orzeczenie w konkretnej sytuacji faktycznej, będzie lepsze dla interesu publicznego, w ochronie którego Prezes Urzędu występuje.

Jak już wyżej wskazano, celem nałożenia zobowiązań na przedsiębiorcę jest zaniechanie działań, co do których uprawdopodobniono, iż stanowią praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, a także zapobieżenie ich stosowania w przyszłości. Niewątpliwą zatem zaletą wydania decyzji, o której mowa w art. 28 ustawy, jest szybkie zakończenie sprawy poprzez uniknięcie długotrwałego postępowania przed sądami, przy jednoczesnym osiągnięciu pozytywnych skutków dla ochrony konsumentów poprzez niemal natychmiastowe usunięcie zagrożeń zidentyfikowanych przez Prezesa Urzędu. Natomiast podstawowym mankamentem takiej decyzji jest pozbawienie Prezesa Urzędu możliwości oddziaływania prewencyjnego na przedsiębiorcę naruszającego przepisy o ochronie konkurencji i konsumentów, jak również na innych przedsiębiorców (prewencja ogólna) poprzez wyłączenie, zgodnie z art. 28 ust. 4 ustawy, zastosowania w takim wypadku sankcji określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4.

W powyższym kontekście, nie negując prokonsumenckiego charakteru zaproponowanych zobowiązań, trzeba zwrócić uwagę na fakt, że w przypadku akceptacji wniosku, Remedium nie poniosłoby w zasadzie żadnych konsekwencji swoich działań. Należy podkreślić, że szczególnie praktyka Przedsiębiorcy opisana w pkt III sentencji decyzji mogła naruszać istotne interesy ekonomiczne konsumentów, którzy nie posiadając precyzyjnych informacji rezygnowali lub mogli zrezygnować z odstąpienia od umowy, a w konsekwencji ponieść znaczne koszty. Biorąc pod uwagę antykonsumencki charakter stosowanych praktyk oraz skalę działalności Przedsiębiorcy konieczne wręcz jest - w ocenie Prezesa Urzędu - skorzystanie z możliwości nałożenia kary pieniężnej, która będzie na tyle dotkliwa aby zapobiec podobnym działaniom w przyszłości tak strony tego postępowania, jak i innych przedsiębiorców prowadzących podobną, niezwykle popularną w ostatnim czasie działalność, polegającą na sprzedaży biorezonatorów poza lokalem przedsiębiorstwa. Innymi słowy, za nieuzasadnione w niniejszej sprawie Prezes Urzędu uznaje pozbawienie się możliwości represyjnego oraz prewencyjnego oddziaływania, tak w zakresie prewencji indywidualnej, jak i ogólnej. Nie bez znaczenia jest również fakt, że wprowadzając nowy wzorzec umowny w życie, Przedsiębiorca wprowadził w nim zmiany, które mogą zostać uznane za bezprawne (obowiązek zwrotu towaru w stanie nienaruszonym w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy). Abstrahując od powyższego należy zauważyć, że zaproponowane przez Przedsiębiorcę zmiany zostały już wprowadzone w życie, a zatem

Przedsiębiorca zaniechał stosowania bezprawnych praktyk. W takiej sytuacji składane zobowiązania powinny dotyczyć wyeliminowania trwających skutków naruszenia, jakiego dopuścił się Przedsiębiorca. Zobowiązania Przedsiębiorcy nie dotyczyły skutków naruszeń. Uwzględniając natomiast treść zarzutów postawionych Przedsiębiorcy, charakter zawieranych przez niego umów (które nie dotyczą świadczeń ciągłych), a nadto dyspozycję przepisu art. 4 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów, przyjmowanie ewentualnych zobowiązań dotyczących usuwania trwających skutków naruszeń Prezes Urzędu uznaje za bezcelowe.

Pkt IV sentencji decyzji

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Z powołanego przepisu wynika, że kara pieniężna ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu winien uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej, wymieniając okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, w szczególności charakter praktyk i ich możliwe skutki w sferze ekonomicznych i pozaekonomicznych interesów konsumentów, Prezes Urzędu uznał za uzasadnione nałożenie na Przedsiębiorcę kar pieniężnych za każdą z praktyk.

W 2012r. Remedium uzyskał przychód w wysokości [usunięto] zł. Maksymalna kara pieniężna, która mogłaby zostać nałożona na Przedsiębiorcę wynosi [usunięto] zł po zaokrągleniu.

Ustalając wysokość kary Prezes Urzędu dokonał w pierwszej kolejności oceny wagi stwierdzonych naruszeń przepisów ustawy, wynikiem których jest określona kwota bazowa. W dalszej kolejności Prezes Urzędu rozważył, czy w sprawie występują okoliczności obciążające i łagodzące oraz jaki powinny mieć wpływ na wysokość kary.

IV.1.

Praktyka przypisana Przedsiębiorcy w **pkt I** sentencji decyzji polega na stosowaniu postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Choć stosowanych przez Przedsiębiorcę klauzul nie można zakwalifikować jako szczególnie dotkliwych dla konsumentów, to jednak naruszają one interesy konsumentów poprzez pozbawienie ich określonych uprawnień. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że postanowienia te są przejawem nierzetelnego traktowania konsumentów i bezpośrednio naruszają ich interesy, w tym interesy ekonomiczne. Postanowienie narzucające rozpoznanie sprawy przez określony miejscowo sąd może powodować dla konsumenta dodatkowe koszty związane z dojazdami oraz utratę czasu.

W ocenie Prezesa Urzędu, stosując niedozwolone postanowienia umowne Przedsiębiorca działał nieumyślnie, naruszając zasady ostrożności obowiązujące przy formułowaniu wzorców umownych. Należy podkreślić, że podmiot profesjonalnie prowadzący działalność gospodarczą, powinien mieć świadomość, że nie może stosować klauzul uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Rejestr ten jest jawny i

powszechnie dostępny, a stosowanie postanowień do niego wpisanych oznacza wprowadzenie do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Przedsiębiorca winien zatem zdawać sobie sprawę z konieczności konstruowania wzorców umownych z uwzględnieniem przepisów art. 385¹ i nast. Kodeksu cywilnego, jak również konieczności dostosowywania wykorzystywanych przez siebie wzorców do treści wpisów zamieszczanych w rejestrze. Nie bez znaczenia jest również fakt, że klauzule stosowane przez Remedium widnieją w rejestrze od kilku lat, a jeśli chodzi o tzw. klauzulę sądową była ona wielokrotnie uznawana przez SOKiK za niedozwoloną.

Rozstrzygając o wadze stwierdzonego naruszenia Prezes Urzędu uwzględnił również fakt, że okres jego trwania przekroczył 1 rok.

Zdaniem Prezesa Urzędu, ww. okoliczności przesadzają o ustaleniu kwoty bazowej kary na poziomie [usunięto] przychodu uzyskanego przez Remedium w 2012r., tj. [usunięto] zł po zaokrągleniu.

W dalszym etapie kalkulacji kary Prezes Urzędu rozważył, czy ww. kwota bazowa powinna podlegać modyfikacjom ze względu na występujące w sprawie okoliczności łagodzące bądź obciążające.

Zdaniem Prezesa Urzędu, w niniejszej sprawie nie występują okoliczności obciążające, które uzasadniałyby podwyższenie ustalonej kwoty bazowej kary.

Jako okoliczność łagodzącą Prezes Urzędu potraktował natomiast zaniechanie stosowania niedozwolonych postanowień umownych przez Remedium. W reakcji na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Przedsiębiorca zadeklarował usunięcie bezprawnych postanowień z wzorca umownego, które ostatecznie nastąpiło w kwietniu b.r. Zdaniem Prezesa Urzędu ww. okoliczność łagodząca, uzasadnia obniżenie kwoty bazowej o [usunięto] %, czyli do wartości 1.888 złotych.

W związku z powyższym Prezes Urzędu nałożył na Remedium karę pieniężną w kwocie 1.888 zł, co stanowi ok. [usunięto] przychodu osiągniętego przez niego w 2012 r. oraz ok. [usunięto] % maksymalnego wymiaru kary.

IV.2

W pkt II sentencji decyzji Prezes Urzędu przypisał Przedsiębiorcy stosowanie praktyki polegającej na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zamieszczanie w umowach zawieranych z konsumentami niepełnych danych o firmie. Bezprawność tej praktyki wynika z naruszenia art. 21 pkt 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w zw. z art. 43⁴ Kodeksu cywilnego. Ww. praktyka ujawnia się na etapie zawierania kontraktu, ale może wywierać także wpływ na jego wykonanie. Przy ocenie jej szkodliwości Prezes Urzędu uwzględnił fakt, że brak powyższych informacji może utrudniać identyfikację Przedsiębiorcy w obrocie prawnym. Zawierając umowę z Przedsiębiorcą konsument de facto nie wiedział, kto był jego kontrahentem i kto działał pod nazwą „Remedium”. Przedsiębiorca pozbawiał zatem konsumentów jednej z podstawowych informacji przy zawarciu umowy, dotyczącej oznaczenia strony. Przedstawienie niepełnych danych o firmie mogło także utrudniać konsumentom identyfikację Przedsiębiorcy na etapie wykonywania umowy, w szczególności w przypadku dochodzenia roszczeń z tytułu zawartej umowy. W tej sytuacji konsument musiał podjąć dodatkowe czynności, w celu ustalenia przeciwko komu może wystąpić z roszczeniem. Bez wątpienia stopień szkodliwości tej praktyki mógł być znaczny. Na szkodliwość praktyki wpływa ponadto długotrwałość jej stosowania – ponad 1 rok.

Prezes Urzędu uznał, że również w tym zakresie Przedsiębiorca działał nieumyślnie, gdyż jako profesjonalista prowadzący sprzedaż poza lokalem przedsiębiorstwa powinien zwracać

szczególnej uwagę na przepisy prawne ograniczające deficyt informacyjny występujący po stronie konsumentów zawierających umowy w takiej sytuacji.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie [usunięto] % przychodu osiągniętego przez Przedsiębiorcę w 2012 r., tj. w wysokości [usunięto] zł po zaokrągleniu.

W dalszym etapie kalkulacji kary Prezes Urzędu rozważył, czy ustalona kwota bazowa powinna podlegać modyfikacjom ze względu na występujące w sprawie okoliczności łagodzące bądź obciążające.

Prezes Urzędu uznał, że w rozpatrywanej sprawie nie występują okoliczności obciążające, które przemawiałyby za podwyższeniem ustalonej kwoty bazowej kary. Okolicznością łagodzącą, która powinna mieć wpływ na obniżenie kwoty bazowej jest zaniechanie stosowania zarzucanej praktyki po wszczęciu niniejszego postępowania. Jak ustalono, Przedsiębiorca zamieszcza aktualnie w umowach zawieranych z konsumentami pełne dane o firmie. Z tego względu Prezes Urzędu obniżył kwotę bazową kary o [usunięto] %, tj. do kwoty 3.147 zł po zaokrągleniu.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu nałożył na Remedium karę pieniężną w wysokości 3.147 zł, co stanowi ok. [usunięto] % przychodu osiągniętego przez niego w 2012 r. oraz ok. [usunięto] % maksymalnego wymiaru kary.

IV.3

Praktyka przypisana Remedium w pkt III sentencji decyzji dotyczy nieprawidłowości w zakresie wręczania konsumentom wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa. Oceniając stopień szkodliwości ww. praktyki należy wskazać, że dotyczyła ona podstawowego uprawnienia konsumenta związanego z umową zawartą poza lokalem przedsiębiorstwa, tj. prawa do tzw. bezkosztowego odstąpienia od umowy. W konsekwencji praktyka ta mogła naruszać istotne interesy ekonomiczne konsumentów, którzy nie posiadając precyzyjnych informacji rezygnowali lub mogli zrezygnować z odstąpienia od umowy, a w konsekwencji ponieść znaczne koszty. Praktyka ta ujawniała się na etapie zawierania kontraktu, przy czym jej skutki dotyczyły przede wszystkim fazy jego wykonywania.

Rozstrzygając o wadze stwierdzonego naruszenia Prezes Urzędu uwzględnił również okoliczność, że okres jego trwania przekroczył 1 rok.

Uwzględniając fakt, że wzór oświadczenia znajdował się w umowie, jednak był on niewyodrębniony graficznie Prezes Urzędu uznał, że Przedsiębiorca działa nieumyślnie. Zdaniem Prezesa Urzędu Przedsiębiorca nie dążył do celowego ukrycia wzoru oświadczenia od umowy, ale powinien był przewidzieć, że taki sposób jego prezentacji nie spełnia ustawowych wymogów wręczenia wzoru.

Zdaniem Prezesa Urzędu, ww. okoliczności przesądzą o ustaleniu kwoty bazowej kary na poziomie [usunięto] % przychodu uzyskanego przez Remedium w 2012r., tj. [usunięto] zł po zaokrągleniu.

W dalszym etapie kalkulacji kary Prezes Urzędu rozważył, czy ww. kwota bazowa powinna podlegać modyfikacjom ze względu na występujące w sprawie okoliczności łagodzące bądź obciążające.

Prezes Urzędu uznał, że w rozpatrywanej sprawie nie występują okoliczności obciążające, które przemawiałyby za podwyższeniem ustalonej kwoty bazowej kary. Okolicznością łagodzącą, która powinna mieć wpływ na obniżenie kwoty bazowej jest zaniechanie stosowania zarzucanej praktyki po wszczęciu niniejszego postępowania. Jak ustalono, Przedsiębiorca wyodrębnił

graficznie wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Z tego względu Prezes Urzędu obniżył kwotę bazową kary o [usunięto] %, tj. do kwoty 9.441 zł po zaokrągleniu.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu nałożył na Remedium karę pieniężną w wysokości 9.441 zł, co stanowi ok. [usunięto] % przychodu osiągniętego przez niego w 2012 r. oraz ok. [usunięto] % maksymalnego wymiaru kary.

W ocenie Prezesa Urzędu, wszystkie orzeczone kary są adekwatne do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przez Remedium przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zdaniem Prezesa Urzędu tak ukształtowane kary pieniężne prawidłowo spełnią swoje funkcje zarówno w zakresie represji, jak i prewencji indywidualnej (zapobiegając naruszeniom przez Remedium interesów konsumentów w przyszłości), jak i generalnej (odstraszając innych – licznych przedsiębiorców zajmujących się sprzedażą poza lokalem przedsiębiorstwa od niezgodnych z prawem działań).

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu.

z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury UOKiK w Poznaniu
Jarosław Krüger